

Nro. 11.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bérsből Pénteken Augustus 7-ik napján 1812-dik
esztendőben.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B é r s.

Azon rendkívül való költségeknek özszerkez-
tetése végett, mellyeket az új szövetségi egyezé-
sek és az ezekből szükségesképpen következett
készületek okoznak; 's egyszersmind annak meg-
akadályoztatására, hogy olly eszközökhöz ne
kellessen nyúlni, a' mellyek ugyan a' jelenlévő
szempillantatban nem oly terheseknek lenni tet-
szenek, de idővel a' Státus finantziájára nézve
annyival ártalmassabbak: méltóztatott megparan-
tsolni ő Felsége, hogy azon 4 millió forintokon
kívül, mellyek már egy *Requisitzionalis Fundus*-
nak özszeszerkeztetése végett, az ő F.ge Német
örökös tartományaiban lévő minden birtokosokra
kivettettek, az ezen Német tartományokban ta-

láltató lakosok között, főnként mindenek egyegy forintot fizessenek, bizonyos kivételekkel.

• *Hadi Történetek.*

Folytatása a' Frantzia nagy ármádiától érkezett hivatal szerint való tudósításoknak: —

A' 6-dik tudósítás' végezete: —.

„E' szerint a' hadakozás kezdete után 10 napok alatt a' *Düdnig* mentek szélső vágyázóink, és majd egészszen elfoglaltuk a' 4 millió emberekből álló *Lithwániát*. A' mi hadi mozgásaink a' *Wistulán* való általmenetelkor kezdődvén el, azóltától fogva nyilvánvalá lett a' Császár planuma: tehát nem lehetett időt veszteni; a' *Düna* mellé való megérkezhetés végett nagy utakat kellett tenni, meszszebb lévén a' *Wistula* a' *Düna*nál, mint a' *Düna Péterburgtól* és *Moskautól*. Úgy látszik, hogy az Oroszok *Dünaburg* mellett gyűltek össze, bennünket oda várni és ott velünk megverekedni akárnak előbb, hogy sem magokat a' régi Orosz tartományokba vissza vonják, minekutánna Lengyel Országot minden tsatázás nélkül oda hagyták; éppen, mintha az igazság kergetné őket, és mintha önként vissza akarnának egy igazságtalanul szerzett országot adni, a' mellyet t. i. sem kötések, sem meghódoltatás jussa szerint, nem tettek magökévé. —

„Itt igen heves nyári napok folynak. A' Lengyel nemzet mindenütt emelkedik felfelé. A' fejer sas czímer mindenütt kifüggesztetik. Papok, Nemesek, Parasztok és az aszszony emberek, egyszóval mindenek esdekelve öhajjtják a' nemzet' függetlenségét. A' parasztok nevezetesen irigylve szemlélik azt a' boldogságot, mellyel már az ő Warschani Hertzegségébéli hazájokfiai

egy időtől fogva élnek, a' kik szabadokká lettek; minthogy a' *Litwániai* lakosok leg főbb jónak a' szabadságot tartják. Olyan eleven kifejezésekkel élnek ezen tekintetben, a' melly különben nem látszik az Északi lakosok' tulajdonságának lenni; minnyájokat magokon kívül ragadja az a' reménség, hogy ezen hadakozásnak vége által az ő szabadságoknak helyre állíttatása meg fogna fándáztatni. A' *Warschauer* nagy Hertzegségbéli parasztlakosok ha szintén nem nyertek is gazdagságot a' szabadsággal, megnyerték azt leg alább, hogy a' birtokosok nagyobb kíméléssel, igazsággal, és emberi szeretettel bánnak velük, minthogy különben a' parasztlakosok az ő földjeikről eltávoznának és jobb uraságokat keresnének magoknak. De nem veszt ez által semmit a' nemes ember is, tsak igazságos lenni kényszerítetetik; a' parasztlakos pedig igen sokat nyer. Kedves érzékenységnak kellett felelevenülni a' Császár' szívében, midőn a' nagy Hertzegségen keresztül utazván, a' 4 millió embereknek ajánlékozott jótéteményért és szabadságért való háladatosságnak és örvendezésnek szemlélője volt.

„*Lithwania* 6 gyalog regementeket állít ki. A' nemesség 2 lovas Regementeknek kiállítására kötelezte magát.

* * *

A' *Willnaból* Jul. 23-dikán indult de nem hivatalos tudósítások szerint: az Orosz első armáda még mind folytatta a' maga hátrálását; már mindenütt oda hagyta volt a' *Duna* bal partját, annak fő hadi szállása a' *Witespk* nevű tartománynak a' Dunán túl való részében találtató *Newel* nevű kisded városban volt; a' *Frantzia*

seregek ugyan ezen tartománynak innenső részében egész *Orechyig* előnyomultak volt, a' hol feles magazinumot nyertek; az *Eckmühli Hertzeg* pedig a' *Westpháliai Királlyal* és *Hertzeg Schwartzenbergel* együtt a' második napnyúgoti Orosz ármádát nyomták, a' melly a' *Hertzeg Pagratzion* vezérlése alatt a' *Prypetz* vize felé *Mozyr* mellé hátrált, hogy az ott lévő mocsarak között védelmezze magát, az *Eckmühli Hertzeg* pedig itt is üzvén őtet, sok heliyen eleibe is tsapott, sőt erősítették, hogy már *Mohilewbe* is bément volna. —

Julius 13-dikán a' *Lengyel lovaság*, egy hátúl menő Orosz tsapatot *Niesmitz* mellett beérvén, kemény verekedés volt köztök, a' melly az Oroszok' kárával végződött, a' kik 2000 embert vesztettek. Mondják, hogy Orosz Generális *Pahlen* is elesett, és hogy Kozák fővezér *Platow* megsebesedett. légyen. — A' *Breslauri* újság szerint ilyen katona hirdetés jött ki Jul. 15-dikén *Willaában*: — „*Napoleon* ő Cs. F. g-e a' *Betsület Legio* tagjává nevezte vadász Kapitány *Vaudois* urat, azért, hogy 50 Vadászokkal az Orosz ártillériának egy szállítványát, a' melly 18 ágyukból és 200 szekerekből állott, megtámadván, azokat 200 ágyúzókkal, 4 tisztekkel, és 600 lovakkal egyetemben, mind elfogta.

Lengyel Ország.

Lithwaniának új organizáltatása eránt külömbkülömb Akták adattattak ki *Napoleon Császár* által *Wílnában* Julius 1-ső napjaiban, napi parantsolatok neve alatt, mellyeknek röviden ez a' summájok: — Előre való (provisoriai) Országlószék állíttatik fel a' tartományban. Ezen

Országlószék hét tagokból és egy Titoknokból áll. Egy Császári Biztos is rendeltetik melléje. A' Lithwániai négy, t. i. *Wilnai*, *Grodnoi*, *Minski*, és *Bialistoki* Gubernium közzül mindenikben lesz egyegy, három személyekből álló különös Biztosság, mellyben egy fő *Perceptor* ül elől. Nemzeti testőrzók és belső bátorságra ügyelő seregek állíttatnak fel, melly utolsóknak az elmaradozó és szökevény katonák' öszszefogdosása leszen egyebek között az ő főbb foglalatosságok. A' Frantzia Májor-Generális (a' *Neufchâtel* Hertzeg) egy Frantzia és egy Lengyel Generálist nevez ki, kiknek parantsolataiktól fognak függeni a' *Lithwaniai* minden némű fegyveresek. A' belső bátorságra ügyelő seregeknél tsak nemes emberek lehetnek tiszték, altiszték és önként vállalkozottak. Egy nemes ember sem vonhatja ki magát ezen kötelesség alól.

Spanyol Ország.

A' Frantzia Spanyol indósítások szerint úgy látszik, hogy Marschal *Soult*, a' ki *Andaluziában* magát Generális *Drouettel* öszsze tsatolta, Anglus Generálissal *Hillel*, a' kit ő már hátra felé való mozdulásra kényszerített, meg akar mérkezni: míg az alatt *Salamanka* felé úgy gondolkoztak, hogy Lord *Wellington*, a' ki oda elő nyomúlt, és Marschal *Marmont* között, ütközetre kerülhet a' dolog. — (Úgy látszik ezen tudósításhól, hogy Lord *Wellington* Portugalliának déli részeiről, minekutánna a' dolgot Badajoznál elvégezte, 's annak ezutánni oltalmazását Generális *Hillre* bízta volna, maga ismét vissza utazott északi Portugalliába, a' honnét északi Spanyol ország ellen kezdett dolgozni).

A n g l i a.

A' *Párisi* levelekben azt a' Londoni tudósítást olvassuk, hogy Fr. Generális *Philippon* (a' ki Badajozzi Kormányzó volt. 's az Anglusoktól ezen várnak megvételése után Angliába vitetett volt) itt a' fogságból elszökött, de ismét elfogtatott: hanem egy *Brightoni* levél szerint, az e szökésre ismét módot talált, a' midőn mászáros legény ruhába öltöztvén, egy ánglus nyelven meglehetősen beszélő de igen gonosz ábrázatú ember által vezetetvén, ezen városban egy gabonásban bújkált, mind addig, míg hajóra ülhetett.

* * *

A' Frantzia, Orosz, és Anglus Akták
folytatása

IV-dik Akta. — Hertzeg *Kurakin* a' Frantzia Miniszterhez. Május 7-dikén, Library, Cluj

„Uram Hertzeg! Csak nem 14 napok teltek el azóta, hogy azon jelentésemet megtettem, melyt a' Bíró *Serdobin* által érkezett utasítások szerint tennem kellett, 's a' mellyet én az ő megérkezése után két óra alatt sietve közlöttem Excellenciáddal. Az a' szerintém is volt, hogy Császárom projektomait a' múlt hónap' 27-dikén magam ő Frantzia Cs. Felségével szóval közölhe sem. Azok, a' miket nekem ő Felsége ezen audientzián arról mondott, hogy melly nagy kívánsággal óhajtsa azt, hogy ezen Európát új háborúval fenyegető ellenségeskedésnek barátságos megegyezés által eleit lehessen venni, nékem arra az igen híze kedő reménységre adtak vala okot; hogy az én lépéseimnek az ő Orosz Cs. Fgétől reménlett jó következtései fognak len-

ni, a' ki az ő Frantzia F. gével való békességnél és szövetségnél egyebet soha nem kívánt; és hogy azok az egyáltalában igen igazságos és mértékletes javallások, mellyeknek projektálója én valék, a' barátságos megegyezésnek fundamentomos feltételei lehetnek. Én ezt, Uram Hertzeg, annyival is inkább reménylhettem, mint-hogy Exc.ád maga engemet a' mi első együttvaló beszélgetéseinkben szünet nélkül biztatott, a' midőn a' maga megengesztelődésre kész és békességes indulatját, 's Napoleon Császárnak az Orosz birodalom által eddig tétetett minden javallásoknak bétöltetésekre való hajlandóságát, ki nyilatkoztatta. Ő Frantzia Cs. F. ge a' 27-dik Aprilisi audientzián maga kívánta, hogy a' réám bízott projektumok felett haladék nélkül értekezsek Exc.áddal, melly által okot szolgáltatott arra, hogy előre lehetségesnek lenni tarthassam azt, hogy az én Császáromnak kevés idő alatt tudósítást tehetek a' felől, hogy ajánlásai mi módon fogadtattak. Soha nem kívánták sürgetőbb körülállások az egymás' költsönös megértését: én azonban, Uram Hertzeg, most is csak az eléb-beni várakozásban vagyok. Az én sürgető és megújító kérdezősködéseimnek, az én Exc.ádnál tett minden napi lépéseimnek, semmi egyéb következései nem lettek, annál, hogy a' mi projektumainkra kívántatott nyilatkoztatás megtagadtattott Excellenziaád által, abból az okból, hogy ő Frantzia Cs. F. gétől még semmi parantsolatokat nem kapott volna ez eránt Exc.ád. —

„Lehetetlen dolog eltitkolni, Hertzeg Uram, azokat a' veszedelmes következéseket, mellyeket ez a' halogatás elkerülhetetlenül maga után fog

vonni. A' Frantzia seregeknek és szövetségeseiknek az Orosz határokhoz naponként való közelgetések olyan történeteket okozhat előbb vagy később, mellyek után a' békesség megtartatása eránt való reménység egészen elenyészik, 's a' mellyek talám már ezen szempillantásban is semmivé tették annak lehetőségét. Európának azon szerentsétlenségtől való megkímél-tethetésére, a' melly őtet nem soká érni fogja, azon engesztelő ajánlásoknak elfogadtatása lenne egyetlen egy eszköz, a' mellyeket én tettem Császárom' rendelkezéséből. De nem tsak hogy valamelly válaszsza által Exc.ádnak tudtomra nem adatott azoknak elfogadtatása: hanem még eddig a' felől sem akart semmi nyilatkoztatást tenni Exc.ád, hogy a' mi ajánlásaink mimódon fogadtattak, és hogy, egyáltalában véte-tetve a' mi projektomainkban miket találjon ő Frantzia Cs. F.ge illetlennek. —

„Az egymáshoz való közéletre alkalmas nyilatkoztatásoknak ilyen módon való halogatása a' két birodalomnak kritikus körülállásai között egyébre nem magyaráztathatik, hanem hogy nem akarják magokat kimagyarázni, 's következésképpen hogy meghatározták a' hadakozást Exc.átok. Én el nem titkolhatom, hogy e'képpen magyarázom a' dolgot, ha az én nyilatkoztatásaimra meghatározott feleletet adni tovább is késedelmezni fog Exc.ád. Kéntelen vagyok tehát előre hírül adni, hogy ha Exc.ádnak azon conferentziában, mellyet holnap reggelre határozott, az én nagy bánkódásomra még semmi útasítása nem találna lenni ő Frantzia Cs. F.gétől, arra, hogy az én projektomaimra felek-

jen, és nékem tudtomra adhassa, hogy azok minden módifikáltatás nélkül (mert tudja Exc.ád, hogy nékem semmi e'félének elfogadására nintsen engedelmem) helybe hagyattatnak, én ő Fr. Csász. Felségének holnaputánra határozottatott elűtazása miatt, mellyre nézve én azután semmi választ nem remélhetek, kéntelen leszek a' válasznak ezen megtagadását úgy nézni, mint a' hadakozásnak meghatározottatását, 's az én további Párisban való maradásomat ezen esetben egészen szükségtelennek lenni tartván, azon való leg nagyobb szomorkodással, hogy azon békeségnek és szövetségnek fenntarthatására, mellynek kötésében őt esztendőknél előtte részesülni leg nagyobb szerentsémnek tartottam, semmi segedelemmel nem lehetek, magamnak Exc.ádól passust kérni, 's Frantzia Országot ide hagyni. Kérem is Exc.ádat igen sürgetve előre, hogy szerezzen Fr. Császár ő F.étől paraisolatot magának arra, hogy a' passust nékem haladás nélkül kezemhez szolgáltatthassa. —,

„Hertzeg Kurakin Sándor.

V-dik Akta. A Frantzia Minister az Orosz Követhöz Kurakin Hertzeghez. Párisban Május 9-kén 1812. —,

„Uram Követ! Vettem azon jelentéseket, mellyeknek hozzám küldésével Aprilis 30-dikán és Május 7-dikén Exc.ád engemet megtisztelt. Minekelőtte én azokra megfelelhetnék, kéntelen vagyok azt kérdeni Exc.ádtól, hogy van é telyes meghatalmaztatás arra, hogy azon egyenetlenségre nézve, mellyek a' két Hatalmasságok között támadtak, egyezésre és kötésre léphessék, 's nevét aláírthassa, a' melly esetben kéntelen

vagyok kérni Exc.dat, hogy véllem a' magatellyes hatalmát, minden Kabinéteknek bevett szokásaikkal megegyezőleg, előre közölje. —,

„Bassanoi Hertzeg.

VI-dik Akta. Hertzeg Kurakinnek ezen jelentésre adott válasza. Párisban Május 9-tikén, 1811. —,

„Uram Hertzeg! Vettem az Exc.ád' ma hozzáam intézett írását. Megenged Exc.ád, hogy megvalhassam, hogy azok a' kérdések, melyeket abban először terjeszttem, és a' melyek felől én azt gondoltam, hogy azoknak azon szabad szözlás által, mellyel a' Császáromtól legutóbbszor vett útasításokat legkisebb elhalgatás nélkül Exc.ádnak eleibe terjesztettem, egészen eleit vehettem, igen tsudállatosoknak lenni tettek. Exc.ád tudja már a' mi projektumainak minéműségeket, 's az én Felséges Uramnak sürgető kívánságát az eránt, hogy a' Napoleon Császárral való békességet és szövetséget fenn tarthassa. En mindenkor kész vagyok az egyezés plánumának formálitássa eránt megegyezni Exc.áddal, a' melly egyezést én, ámbátor minden különös telyes hatalom nélkül, *sub spe Rati*, aláírni fogom, minthogy az a' követi tulajdonság, mellyel ő Fr. Cs. F.génél felruházta lenni szerentsém van, erre elégséges; és meg is ígérhetem, hogy a' szerint, a' milyen jól én az ő Orosz Cs. F.ge célzásait esmerem, 's azon tudósíttatás szerint, mellyet a' felől vettem, hogy nékem azon esetben, ha az általam javasoltatott projektumokat ő Fr. Cs. Felsége elfogadja, különös telyes hatalom fog küldettni, azt az egyezést, mellyet én aláírni fogok, ráfiktálni fogja

ő Orosz Cs. Feisége. Megjegyzem, hogy még abban az esetben is, ha már kezemben volna ez a telyes hatalom, a' bévett rendtartások szerint tsakugyan így is megkívántaina a' két Fejedelmek' ratifikálása, előbb, hogy sem a' Kötésnek egész ereje lehetne. Belsőképpen fájlalom, hogy ily szorgos környűállások között, midőn az ellenségeskedést minden szempillantat elkezdeheti, az ő Fr. Cs. F. ge Ministere által 14 napokig húzott halgatás, a' megegyezésnek lehetőségét ily nagyon elkésleltette. Megvallom, hogy igen elbámultam azon, hogy Exc.ád szükségesnek ítélte lenni azt, hogy előbb, hogy sem az én Április 30-dikán és Május 7-dikén költ jelentéseimre válaszolt volna, ezt az én ma tett vagy inkább ma megerőssített nyilatkoztatásomat elvárja, holott már én olyan szerentsés voltam, hogy előbbeni együtt való beszélgetésünkben a' ma előmbé terjesztett kérdésnek tárgya felől telyes magyarázatot tettem Exc.ádnak. Az én Május 6-dikán költ jelentésemről (*) sem emlékezik Exc.ád, a' melyre hasonlóképpen választ várni nem kevesebb okom volt, 's azt meg is kell hívánnom. Igen kérem Exc. dat, küldje-meg hozzám ezen három válaszait mennél előbb. Ezekben olyan nyilatkoztatásoknak kell találtatni, a' milyenek nékem az én hivatalommal meghatározott módon össze köttetve lévő kötelesség szerint, elkerülhetetlenül szükségesek. —,

„Hertzeg Kurakin Sándor.

(*) Erre ilyen jegyzést tesz a' Monitőr: — „Ez a' Május 6-dikán költ jelentés, magános dolgokat illet, és nintsen semmi köze a' két birodalmakat illető értekezésekhez.

VII-dik Akta. Hertzeg Kurakin a' Frantzia Ministerhez. Május 11-dikén, 1811. —,

Feltettem vala magamban, hogy ma reggel Exc.ádhoz menjek, azért, hogy arra emlékeztessém Exc.ádat, hogy én a' magam tegnapi írásomra még semmi választ nem vettem, midőn az megérkeze hozzám, mellyel tegnap estve elindulása előtt néhány órával megtisztelte Exc.ád, melly elindulásnak, mint az Exc.ád' szavaiból kellett gyanítanom, még két vagy három napok múlva kellett volna történni. Noha olyan jó Exc.ád, hogy nékem a' kívánt passusoknak kezemhez való küldetetések felől jelentést teszen, én tsak ugyan még eddig nem láttam többet a' Kamarás *Kologrivoff* passusánál, pedig erre szinte még tsak fel is téve, hogy ő mint Kurir *Petersburg* felé utazik. Kérem Exc.ádat legyen olyan jó, hogy küldje el a' más hármakat is, a' mellyeket a' kápolnámhoz tartozó 'személyek' és házam' számára ígért, kiknek ehez képest a' számokra megalkudott Bétsi szekeresekkel el kell indulniok, kiknek én megfizetni tartozom a' *Brody* városáig ígért summát, ha az emberek a' meghatározott időben el nem indulhatnak. Exc.ád nem találja jónak az én hivatal szerint való három jelentéseimre válaszolni, mellyeket én Apr. 30 dikán 's Május 6 dikán és 7-dikén által adtam, 's a' mellyek a' köztünk fenn forgó leg fontosabb tárgyakat illették, holott azt kívánják a' fennálló rendtartások, hogy az olyan hivatal szerint való jelentésekre, mellyeket főrangú Köve'ek ilyen formális módon tesznek, válasz adattassék. Azon fundamentomos okokról se ír nékem Exc.ád semmit, mint megígérte

vala, a' mellyek elhitetik Exc.áddal azt, hogy a' két birodalmak között való egyetértés még lehetséges legyen, holott ezen okoknak kellene lenni azoknak, mellyek engem arra határozhatnának, hogy Párisban való maradásomat nyújtsam, és passust ne kérjek. Ez a' halgatás ismét azon állapotba helyeztet engem' vissza, melyben akkor voltam, midőn legelőbbször passust kértem. Minthogy a' nékem azon okokra nézve ígértetett hivatal szerént való és írott nyilatkoztatást, a' mellyekre nézve elindulásomat halasztanom kellene, pedig a' melly nyilatkoztatást én és Orosz Cs. F.ének eredetiképpen eleibe akarván terjeszteni, azért, hogy annál szorossabban tudtára adhassam, hogy miben áljon az Exc.ád' reménysége a' megegyezésnek nagy lehetőségére nézve, nem vehetem: kéntelen vagyok a' magam passusaim eránt való kérésemet hathatósan megajítani, azon a', fájdalom! igen bizonyos meggyőződésen fundálván kérésemet, hogy az én Párisban való további jelenlétemnek leg kisebb haszna nem lehet, midőn már most semmi reménységem nem lehet ahoz, hogy, mint az egyénáshoz való költsönös közeledésnek eszközlője, valamit használhassak. A' barátság leg nyilvánlagosabb bizonyosságának fogom esmérni mind azt, a' mi által Exc.ád abban elősegéli, hogy azt a' melyet ide hagyhassam, a' mellynek, mint Exc.ád véllem együtt állathatja, nékem teremre kell lenni már most, minekutánna a' Császár és Exc.ád, innen való eltávozások után gészszén megfosztottak attól a' belső meggyőződéstől, hogy itt magamat valami jótételre alkalmatosnak lenni tarthassam. Én ide hagyom

Párist olly czélzással, hogy tsak akkor térjek ide vissza, midőn az ennek végképpen való idehagyására kívántató passusaim Exc.ádtól megérkeznek. Ezek idő közben *Seversi* jószágomra menek-ki; oda várom az Exc.ád válaszszt, hogy akkor útnak indulhassak, a' mellyre már minden készüléteimet megtettem, 's azontselédimet is, kikre már most szükségem nintsen, elküldöttem, tsak személyemnek úti kísérésére tartván-meg magam mellett néhány inassaimat. —,

„Hertzeg *Kurakin Sándor.*

(Még nyoltz Akták vannak hátra, a' mellyek a' jövő két árkusokban következnek)

Magyar Ország.

Árva Vármegyéből Julius 20-dik napján. E folyó hónap' 6-dik napjától 12 dik napjáig iten Árvában úgy gondolkoztunk, mintha a' végső ítélet napja beállott volna. A levegő annyira meghidegedett, hogy fűteni kellett a' szobákat. Nyoltz egész napig szüntelen dörgött az ég, a' menykő egymásután sűrűen hullott, igen sok felhőszakadások voltak, minden tutajokat, azoknak való fákat, és az azokon volt famíveket az árvíz elragadta; az uradalombéli fák' árendása százezer forintnál több kárt vallott váltó czédlákban. Az uraság minden készüléteit elvesztette, a' Jaszeniczei, Zubriczeni, és Podbiel serházaknak köépületeik felette megrongáltatván azoknak megépítterések igen nagy költségbe fogkerülni, az azokban volt 1500 ölfákat a' vizek özönmind elseprette, hasonlóképpen az uraság fűrészzeit és malmait. Jablonkában, Orawkában, Podolkban, Zubritzában, Zubereczben, Habowkában, és Bielipotokban 500 embernél több fül

a' vízben. Az egész vidékben elromlottak az utak, a' hídakat mind eltépte és elragadta a' víz, következésképpen egyik helységnek a' másikkal, egyik vidéknek a' másikkal semmi egyesége nincsen, minden mezei és kerti termések elragadtattak 's elpusztítottak, a' melly miatt igen nagy nyomorúságba estek ezen valósággal Árva Vármegyének szánakozásra méltó lakosi.

T u d ó s í t á s.

A' Magyar Hazá' színének egyik nagy része előtt kézírásban már esmeretes *Magyar Mathesis*, melynek két első Darabja, F. Nádor Ispány Urunknak ő Cs. K. Fő Hertzegségének, 's a' Hazá nagy érdemű Szószóllóinak kegyes pártfogások mellett, a' leg közelebb tartatott Ország Gyűllésén, rajzolatokkal együtt ítélet alá vette. t. t. Nemzele eránt más sok érdemeket tett szerzőjének Tilt. Kis-Szántói *Pethe Ferentz* Úrnak tulajdon gondja alatt kemény előmenetellel nyomtatattatik, 's a' Réz - Táblák' metizése 's nyomtatatása el is végeztetett.

Mivel pedig sokaknak, a' kik ezt a' fő tudományt betsülni tudják, az Ország-Gyűllésén nem lévén, nem volt módjok, hogy ezen munka előmenetelére magokat béirathatták volna: tehát ezen Tudósítás által út nyíttatik arra, hogy azok, a' kik azt magoknak megszerezni kívánják, 10 forintból álló váltó-tzédula előfizetéseket, minden nagyobb városokban, az ilyen pénzt össze szedni szokott Urakhoz, Bétsben pedig nevezetesen a' Magyar Kurir íróihoz letehessék. A' pénz, ha jó mód nints felküldésében, maradhat az azt összeszedő Uraknál addig, míg az első darab könyvet October, vagy November

hónapban, kezekhez nem veszik. — A' Második darab is készen leszsz újj esztendő tájra okvetetler; ha tsak valami különös nem várt történet, melyet nem reménylünk, meg nem gátolja: sőt az első darabbal együtt, talán a' második darabhoz tartozó 7 nagy Tábla is széllyel küldettetik az 'Előfizetők' számokra, mivel azok készen vannak.

Ez a' Magyar Mathesis, mellynek magunk szemmel látó 's elmével vizsgáló tanúi, olyan munka, melly a' fennemlített Hazafinak igen nagy betsületére fog szolgálni: és semmit sem lehet benne kételkedni, hogy valamint pallérozott Mezei Gazdasága, melly a' Nemzetnek kedves künyvévé lett, — melly a' Párisi nemzeti Institutum' könyvtárjában is helyet talált magának —, a' többek közt egy Szeged városi buzgó hazafitól (V. I.) 100 hóld földet érdemlett jutalmúl, sok esztendei haszonvételre: úgy ez a' Mathesis, mellyet reménységen felül fog minden Tudós találni, nehezen fog jutalom nélkül maradni. Melly bizodalomnak már is mutathatjuk, F. Nádor Ispány Urunkban ő Cs. K. Fő Hertzegségében, M.gos Gróf Illésházy István, M.gos Fő Ispány Vegh István, M.gos Gróf Erdődy Károly ő — Exc.jokban, 's több buzgó hazsfiakban, eleve kegyesen tett kalaúzzát.

Ugyan ezen nagy hasznú Hazafi' pallérozott mezei Gazdaságának utóbbi darabjai, mellyek régolta sajtó alatti hevervén, mind a' Nyomtatóknak két ízbeli halálok, mind a' háború, mind a' pénznek volt változása miatt, súllyóssan hátráltattak, rövid időn el fognak készülni.

Ez a' fáradhatatlan Hazafi, most is szüntelen éjjel napot egygyé teszi, és hol az író asztal mellett folytatja ama két nevezetes tudományát; hol pedig külömbkülömbféle uradalnak' mezei gazdaságának rendbeszedésével neveli a' Mezei Gazdaság' virágzását.

P. D.